

Izloja vsak **torek** in **petek** v tednu ob 11. uri predpoludne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejema ali v Gorici na dom pošiljana do konca decembra 1 gl. 20 kr.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jel-Lersitz v Nmskih ulicah po 5 kr.

GORICA

(Zjutranje izdanje).

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Velturini, h. št. 9.

Dopise, oglase in naročnino sprejema „Narodna tiskarna“.

Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 7 kr., ako se tiskajo 2-krat po 6 kr., ako se tiskajo 3-krat po 5 kr. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Nasom veteposestnikom!

V dan 3. januarja l. 1900 vršila se bode dopolnilna volitev v deželni zbor iz skupine veleposestnikov namesto odstopivšega grofa Alf. Coroninija.

Ne vemo, kakó in kaj mislijo naši veleposestniki o tem vprašanju in koga mislijo voliti; a to vemo, da pričakuje ves slovenski svet na Goriškem že težko odgovora na ta vprašanja, posebno pa odkar so italijanski listi, tostran in onstran avstrijske meje, zadržali v svet, da skliče politično društvo v Gorici „Unione“ občini zbor, na katerem se hoče posvetovati, kako bi Slovence pripognila.

Ta shod vršil se je v nedeljo v Gorici, in ni dvoma več, da bodo vsi krogi, ki so Slovincem neprijazni, pomagali imenovanemu društvu v to malo plemenito svrhu.

Da je iz volilne liste, katero smo že objavili, izpuščenih skoro 100 naših volilcev iz veleposestva, je slučaj, ki da misliti. Sedaj imajo Italijani približno jedno tretjino in Slovenci dve tretjini glasov, in ako bi se naši veleposestniki cepili, doživeli bi neprijetno iznenadenje, ki bi uničilo vse uspehe Slovencev od 40 let sem.

Italijani pravijo, da bodo podpirali onega kandidata, ki se izreče zoper abstinenco, to se pravi z drugimi besedami, oni bodo za onega, ki bi šel brezpogojno v zbornico, da bi oni potem delali tam, kar se jim poljubi.

Mi smo že večkrat poudarjali, da nismo za abstinenco radi abstinence, ampak le radi tega, da dosežemo, kar nam gre po božjih in državnih zakonih.

Ako bi imeli Italijani resno voljo narediti mir v deželi, bi jim bili mi vedno na razpolago; toda tega oni nočejo, oni hočejo le gospodariti, a mi naj bi jim bili sužnji, sluga, katerim vržejo sem ter tja, ako so ravno pri dobri volji, kako kost ali drobtinico.

Dokler se je deželni glavar v našem zboru vzdrževal glasovanja, ni nič škodilo, ako so šli slov. poslanci v zbornico; toda sedaj je drugače, sedanji glavar se ni ti pravici odrekol in se jim menda ne sme odreči, zato pa smejo slov. poslanci le tedaj v zbornico, ako so se z Italijani že prej pogodili, kaj pride na dnevni red in kako se bode glasovalo. Če pa le jeden slovenskih poslan-

LISTEK.

Letošnje knjige družbe sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja je izdala letos 468.618 knjig in to ogromno število čtiva, polnega krepke in zdrave duševne hrane, je romalo po vsem slovenskem svetu in se daleč čez njega meje. Iz teh knjig bodo Slovenci, mladi in stari, izobraženi in neučeni, zajemali v dolgih zimskih večerih obilo koristnega in dobrega poduka ter poštene in lepe zabave. Dišna naša družba, s kakoršno se niti veliki narodi ne morejo ponášati, je letos zopet napredovala za 972 udov, tako, da šteje sedaj 78.103 člane. (V goriški nadškofiji je naraslo število udov za 72 letnih in 8 dosmrtnih.) In to je častno za naš narod, kateremu naši obili nasprotniki dan za dnevom naznanjajo pogin. Družbenega gesla: „Ne nazaj in navzdol, namreč vselej naprej in navzgor!“ bi se zato moral oprijeti vsak rodoljuben Slovenec.

Koledar za navadno leto 1900 ima poleg obširnega imenika, ki zavzema nad polovico koledarja, mnogovrstno poučno in zabavno vsebino. Fr. Praprotnika spis „Slovenci, poprimimo se sadjarstva“, bode gotovo dobro vplival na naše kmete, ki se bavijo s sadjarstvom. — Iz

cev temu kljubuje, je vse izdano, vse prodano. To naj si naši veleposestniki dobro zapomnijo ter naj vestno in natanko premislijo, kako bodo postopali in koga volili. Vsi ljudje niso bili še nikdar jednih mislij, tudi naši veleposestniki ne bodo. To tudi nič ne de, toda vsi naj se udeležijo posvetovanja v dan 21. t. m., in kar večina sklene, tega naj se potem vsi držijo. Ramo ob rami naj korakajo potem na volišče in pokažejo nasprotniku, da zastoj računna prevaro. Če nasprotnik to sprevidi, se mora udati, kajti izvestno je, da njemu prede huje, nego nam. Res je, da pri tem trpimo vsi, a mi Slovenci smo navajeni trpeti, Italijani pa ne.

Veleposestniki! V Vaših rokah je sedaj osoda domovine. Z zaupanjem gleda slovenski svet na Vas, gorje Vam in gorje nam, ako bi se vrnila mlačnost in nesloga tudi v Vaše vrste.

V teh vrstah je cvet naših razumnih volilcev, zato pričakujemo tudi, da se udeležijo vsi ali vsaj ogromna večina posvetovanja dne 21. t. m. v prostorih goriške „Čitalnice“. Kdor se shoda ne more udeležiti, naj naznani pismeno svoje želje in svoje mnenje.

Kako povzdigniti kmetijstvo?

IV.

Doslej omenjeno razmerje Slovencev do važnega kmetijskega društva je ostalo skoro nespremenjeno. Leta 1890. n. pr. sta pristopila društvu samo dva nova uda, namreč gg. Josip Šinigoj in Franc Berčič v Dornbergu.

Opravičene so torej bile besede, ktere je pisal že omenjeni posepeševatelj kmetijstva, g. Ernest Klavžar v „Gospodarskem listu“ l. 1890, med drugim: Žalibog, prepričati sem se moral, da se naši posestniki in med njimi mnogo tistih, ki se vstevajo med razumnejše kmetovalce, zelo malo brigajo za kmetijsko društvo in njega dobrohotno, vstrajno in izdatno prizadevanje in dosledno ravno tako malo tudi za „Gospodarski list“ in njegove nauke; prepričati sem se moral, da število naših društvnikov od leta do leta pojemna, in je že tako oslabeo, da ostane slovenska stran dežele kmalu brez svojih zastopnikov v glavnem odboru — ko nasprotno število naših so-

poresa Jožefa Rozmana je potekel mišeno pisan životopis rajne avstrijske cesarice Elizabete, ki je opremljen z jako lepimi slikami. Isti pisatelj je napisal kratek životopis umrlega prošta dr. Valentina Müllerja, ki je vodil dolgo vrsto let vestno in neutrudljivo družbo sv. Mohorja.

Povest Fr. Finžgarja „Stara in nova hiša“ je namenjena v prvi vrsti preprostim čitateljem in tem bode tudi zelo ugajala. Pisatelj pozna naš narod in njega težnje do cela in tudi jezik njegov je tak, kakor ga govori naš narod.

Dr. L. Ev. Kreck rešuje v povesti „Božji blagoslov“ socijalno vprašanje.

Imenitna psihološka studija je vaška slika „Norec“, iz peresa že znanega pisatelja Fr. Ks. Meška. Izobražencem so njegovi spisi nekaj posebnega. Našim priznanim pisateljem je površje vse, duša skoraj nič. Moško jih pa kot psiholog visoko nadkrijuje.

„Pri moji kokoši“ je mišna slička iz naroda. Peter Bohinjec prav dobro popisuje pravdarska soseda, ki se radi malenkosti neprenehoma tožarita.

„Sv. Goro pri Gorici“ je prav dobro opisal dr. Andrej Pavlica. Naš narod, ki rad pohaja božja pota, bode čital ta spis gotovo z velikim zanimanjem. Spis di-

delezanov druge narodnosti v društvu vsaj vstraja, če ne raste.

Dokazoval sem že večkrat, da naše društvo pravično in enakomerno skrbi za vse strani naše dežele in da je že prav mnogo storilo in doseglo zlasti za zboljšanje živinoreje in v prospah dotičnih obrtov, za domače vinarstvo in sadjarstvo in priporočal sem živahnje udeležitev od naše strani že zaradi tega, da se hvaležne izkažemo in vredne prejetih dobrot ter da si sodelovanje zaslužimo in zagotovimo. Se nadaljno izdatno podporo, ko imamo že toliko in toliko potreb, Res je sicer, da podpore za kmetijske namene prihajajo navadno iz državnih zagotov; a glavni odbor jih predlaga in posreduje v njih dosego in če naša stran nima svojih zastopnikov v njem, kdo naj zagovarja njene koristi in potrebe? Na gorski strani so kmetijske razmere vse drugačne kakor na furlanski ravnini; treba da jih dobro pozna, kdor hoče uspešno potezati se za naše koristi. Tega pa ne moremo zahtevati, da bi se zastopniki ravnini trudili pozvedovati naše težnje in potrebe samo v namen, da bi se mogli potem pravične izkazati pri nasvetovanju in podeljevanju podpor. Sami moramo sodelovati, sami kaj žrtovati, če hočemo kaj veljati in kaj doseči in ne vedno odvisni biti od nezasluzene pravičnosti in milosti drugih, ki so zavednejši in skrbnejši od nas.

Tako opravičeno je tožil g. Klavžar, kateri se je mnogo trudil, da bi bil dosegel večje število slovenskih društvnikov. Slovenski kmetovalci pa so odgovarjali z že starim izgovorom, da je letnina 4 gld. previsoka in da bi jo trebalo znižati, ako se hoče doseči večjo udeležbo od slovenske strani. Na to pa odgovarja omenjeni gospod: Samo tedaj, ako se število izdatno pomnoži, misliti bo na znižanje udnine. O tem pa bo sklepati društvnikom samim na občnem zboru. Da dosežemo večino, katera bo ugodna taki spremembi društvenih pravil, vsled katere se olajša udnina na polovico, treba da najprej v zadostnem številu pristopimo društvu, potem da stavi kdo tak predlog, da se polnoštevilno udeležimo obč. zbora in da kompaktno glasujemo za predlog. To je edina pot, po kateri lahko dospemo do tega, da se zmanjša udnina.

Leta 1890. je štelo društvo 370 članov, med njimi samo 94 Slovencev in tudi teh

čijo tudi lepe slike: Pogled na Solkan s hriba sv. Valentina, podoba matere božje v glavnem oltarju, notranjščina svetogorske cerkve, svetogorska cerkev in samostan in prizor procesije na stopnicah pred cerkvijo. Životopis Janeza Hausenbihlerja, vzornega slovenskega rodoljuba, je prav spodbudno narisal Ivan Kac.

„Mišje sovražnike“ je našim kmetovalcem popisal Fr. Štupar.

Velike praktične vrednosti za naše ljudstvo sta pa spisa „Nova civilna pravda“, spisal neimenovan praktičen jurist in „Kako plačujemo davke?“, spisal Anton Obreza. Ta dva spisa posebno priporočamo našim kmetom; ako se ravna po teh navodilih, prihranijo si lahko mnogo časa, potov in denarja.

Zanimiva sta tudi spisa „Razgled po katoliških misijonih“ in „Razgled po svetu“.

Poleg vsega tega pa prinaša koledar še veliko pesmij in vsakovrstnega drobja.

Za domačo potrebo in bolniške streljnice je spisal dr. Alojzij Homan „Postrežbo bolnikom“. To je zlata vredna knjiga, ki se vredno pridružuje že pred leti po družbi izdani knjigi „Domači zdravnik po naukih župnika Kneippa“. Knjiga podaja v prvem delu splošna navodila o

je bilo že 15 odločenih za izbris, ker niso izpolnjevali svoje dolžnosti; ostalo jih je torej le 79, razdeljenih po okrajih tako, da smo imeli samo 3 zastopnike v glavnem odboru. —

Zopet je priporočal vsem razumnikom in prijateljem kmetijstva na naši strani dežele, naj to stvar resno prevdarjajo ter pomislijo, ali bi morda vendar ne kazalo vse žile napeti v to, da se društvo od naše strani pomnoži s zanesljivimi člani, kateri bodo vse deželne strani v svojih kmetijskih interesih, ne samo pod sedanjim izvršnim, ampak pod vsakim kakoršnim koli predsedništvom enakomerno zastopali.

Kar ni poedinemu posestniku lahko, to opravijo brez težave skupine (korporacije). Ko se je obhajala stopetindvajseta obletnica društvene ustanovitve, razposlal je bil g. Klavžar na vse strani in zlasti zupanstvom vabila, naj pristopijo vsaj občine društvu, če ne morejo tega storiti poedinosti posestniki. Vsi v eno davčno občino združeni posestniki bodo vendar omagali 4 gld. na leto in če storijo to, narase število društvnikov tako, da bodo vsi okraji dostojno zastopani v društvu. Njegov glas je ostal malodane glas vpjiočega v puščavi. Vpisalo se je bilo le naslednjih 11 občin: Deskla, Dolenje, Drežnica, Sv. Lucija, Komen, Miren, Renče, Šempas, Sežana, Sovodnje in Tomaj; 100 in še več drugih je spalo spanje pravičnega, ni se spomnilo društva. —

To ni bilo prav in je kazalo ne samo malomarnost, ampak tudi nerazumljivost nasproti prevažnim interesom, kateri bi morali podpirati in pospeševati v svojo lastno korist. —

Leta 1894. je pristopilo društvu še precej novih udov tudi od slovenske strani, namreč občine Koritnica na Belskem, Ročinj, Sužid in Tolmin; društva: sirarsko v Bolcu, sadjarsko v Kobaridu, mlekarstvo v Volčah in Trnovem ter gg. Jos. Kosec, Ivan Lapanja, Vek, Ravnikar, Karol Stepančič, Fr. Batič in Jos. Pavletič.

Leta 1897. pa je pristopila le čveterica novih udov namreč mlekarstvo v Cerknem, sadjarsko društvo v Tolminu in g. Josip Kofol.

Ker je v tem času odpadel marsikateri ud, ostalo je razmerje le malo boljše kakor

postrežbi, v drugem poučuje, kako je hraniti bolnike z ozirom na hrano, ki je v naši kmečki hiši mogoča, v tretjem razlaga, kako si je pomagati v sili, predno pride zdravniška pomoč, v četrtem pa govori o vzgoji otrok. Knjiga je pisana poljudno in jezik ji je jednat. Naše ljudstvo naj jo pridno čita ter iz nje zajema obilico koristnih in važnih naukov.

„Avstralijo in nje otoke“ je popisal s znano spretnostjo in mikavnostjo prof. Ivan Vrhovec. Priprostemu ljudstvu bode izvestno ta knjiga dobro došla. Mi pa se pridružujemo onim, ki pravijo, da je naprej treba, da poznamo sebe in svoje brate, potem evropske sosede in prav nazadnje sèle — Avstralce. Upamo, da se vodstvo družbino v bodoče na to nekoliko bolj ozira.

Odlčni naš pisatelj Jožef Stritar je letos zopet obdaril našo mladino z lično knjizico „Jagode“. Vsebinska ji je raznovrstna. Na prvem mestu je kita pesmij, v katerih opeva pesnik razne dogodiljaje iz kmetškega življenja; potem je uvrščenih več gledaliških prizorov, ki se jako lepo — čitajo; zaključuje pa lepo knjigo zanimiva povest iz našega življenja „Janjo Božé“. Knjiga je pisana duhovito, prevéva jo brežen, zdrav humor, jezik pa je — Stritarjev. Prepričan

je bilo poprej. Kakšno je razmerje naših udov v tem prevažnem društvu koncem 1. 1899., nam ni natančno znano; prosimo pa, da se objavi. Iz vsega pa se razvidi, da razmerje Slovencev do kmetijskega društva je ostalo staro — neprimerno. Slovenci zanemarjamo prvo in najkoristnejše društvo v deželi. Vsi dosedanji nasveti niso pomagali, da bi bili pristopili Slovenci v zadostnem številu društvu, ki je eminentne važnosti. Apeliralo se je zastonj na premožnejše posestnike in zastonj na občine. Le majhna manjšina se je odzvala, velika večina je ostala taka, kakoršna je bila poprej.

Vsak rodoljub mora spoznati, da ne sme ostati še dalje tako, ampak da se morajo organizirati tudi naši kmetovalci, da si odpomorejo ne predobrega stanja.

Prihodnjič hočemo razmotrivati vprašanje: Ali v kmetijskem društvu, ali zunaj njega?

Dopisi.

S Tolminskega*). Na zaviti in tendenciozen dopis „S Tolminskega“ v 96. št. „Soče“ in enako notico v 94. št. „Soče“ tale kratek odgovor:

G. Vrtovceve zasluge za šolstvo niso bogve kako velike; tem večje pa so njegove zasluge za učiteljsko, da si niso take, kakor si sam domišlja. Teh zaslug mu ni pa nihče kratil, manjšal in odrekal; a ve naj, da „lastna hvala smrdi“.

G. Vrtovec je res predlagal 22. novembra pri občnem zboru, da naj se začne potrebna debata o njegovem poročilu (!), ker je vedel, da ne bo mogoče o vseh točkah in vsem govornikom obširno razpravljati, ker je bila že 10. ura, ko so se imele pričeti volitve v okrajni šol. svet, kakor je bilo uradno določeno. Zato je govoril jedini g. Krajnik, kateri je pa moral svoj govor okrajšati, ker ga je pozval k temu vladni komisar, rekši, da je 10. ura. — Torej ni res, da si ni upal nobeden ziniti; le čas ni dopuščal. Podpisanec je izjavil, da mu odgovori pri Oskarju, kar se je tudi zgodilo. Če mu ni povedal vsega, stor. to, ko se mu ponudi lepša prilika, nego je mogoče v krčmi.

G. Vrtovec je nalašč sklical občni zbor pred volitvijo v okrajni šolski svet, ker je vedel, da ne bo časa podrobnejše razpravljati o njegovem poročilu in samohvali. Podpisanec ga je dvakrat na to opozoril ter mu svetoval, naj pride pred volitvijo samo njegovo poročilo na dnevni red, ostale točke dnevnega reda naj se vrše pa po volitvi. A g. Vrtovec ga ni hotel slušati, češ, da bo že on izposloval, da se raje vo-

*) Ta dopis je zakasnil, ker sem ga zastonj pričakoval v „Soči“, kamor sem ga najprej odposlal, da bi bil objavljen tam, kjer je izšel napad. Živela Gabrščekova objektivnost, in priporočanje učiteljstvu! J. K. — Pripomnim, da dopisa nismo objavili z namenom netiti stanovska nespornost, pač pa, da damo g. dopisniku priliko izraziti svoje mnenje v ti zadevi. Uredn.

smo, da bodo to družbino knjigo najbolj čitali.

Letos je izšel že šesti zvezek „Zgodb sv. pisma“, katere je Slovincem priredil in razložil dr. Frančišek Lampe.

„Lepa beseda, s katero pisatelj pripoveduje o sv. zgodbah, lepe slike, ki krasijo knjigo, imenitni nauki, katere podaja in ki so podlaga naše vere, vse to priporoča to knjigo“. In ni čuda, da so se zgodbe omilile vsem udom Mohorjeve družbe.

Omeniti nam je še I. K. Paganija „Premišljevanje o presvetem Rešnjem telesu“, katero je po italijanskem izvirniku Slovincem priredil duhovnik krške škofije. S tem molitvenikom družbin odbor gotovo ustreže onim udom, ki so posebni častilci sv. Rešnjega telesa. Knjiga je prevedena že v razne jezike; najboljši dokaz, da je dobra.

S tem smo si malce ogledali letošnje darilo družbe sv. Mohorja. Končno se opozarjamo družbino vodstvo na vsestransko izražene želje po mnogobrojnejšem lep-slovnem gradivu. Narod naš si želi daljših povestij, kakoršne so bile svoječasno „Jurij Kozjak“, „Miklova Zala“ i. t. d. Sicer pa bodo letošnje knjige v obče gotovo ugajale večini udov. Sklepamo s željo, da se vpiše prihodnje leto v družbo vsak Slovenec, ki doslej še ni bil njen ud.

litev preloži na kasnejši čas. In vendar ni mogel še g. Krajnik vsega povedati!

Kar se tiče glasovanja, ima pač prav g. Vrtovec Hrabroslav, samo čudno je, da se ni dosledno držal tega načela. Naj se spomni, kako je glasoval 29. aprila 1897. ter julija in avgusta 1896. Podrobnejše ne bom tega opisoval tu, ker sem nasproten stanovski polemiki v političnih listih, kakoršna je sprožil g. dopisnik v „Soči“ št. 94. in 96. t. l. — oče je sam g. Vrtovec Hrabroslav!

Zaupnica je bila pač izrečena g. Vrtovcu, a ne za njegovo delovanje v okrajnem šol. svetu, ampak za to, kar je storil zunaj tega. Dvomim pa, če mu je izreklo prvokrat polovico društvenikov zaupnico. Izrekli so mu stoprav potem skoraj soglasno zaupnico, ko je pojasnil vladni komisar, da mora biti odbor tam, kjer je sedež društva in ker bi bilo v sedanjih razmerah težko sestaviti odbor brez g. Vrtovca, ki bi bil v bližini Tolmina.

G. tovariš! ali pa več ne veš, kako se je vršilo glasovanje in volitve v okrajni šol. svet?! Od 2 krat 30 oddanih glasov je dobil g. Vrtovec 1 sam (reci: eden sam) glas nadpolovične večine, t. j. celih 16 glasov: Jos. Kenda*) je dobil 15, Kr. Bratina in Mat. Kenda pa po 14 glasov. Da bi pa ne bil neki naš pristaš 4 krat menjal kandidata, bi bil g. Vrtovec prav lahko obtičal pri ožji volitvi v volilni urni. Iz glasovanja je razvidno, zakaj mu je bila izrečena zaupnica. Kako bi pa bila izpadla volitev, če bi bilo prišlo še ostalih 6 tovarišev - volilcev...?

Odpoved g. Vrtovca po listih je bila torej sama reklama in agitacija za zaupnico in — humbug!

Vrtovcevega značaja in „na stečaj odprte knjige“ ne preiskujem z mikroskopom v polit. listu iz višje navedenega razloga. Če pa je v tem kaj pojasnjen, je zdrsnilo s peresa kot dolžan odgovor na izzivajoč napad. —

Komu delajo čast g. poslanca in g. Vrtovca pisma, tu je mnenje različno.

Radoveden pa sem, kaj je vse storil in žrtoval g. Vrtovec za omenjene 3 tovariše, o katerih trdi: „za katere je najvše storil in žrtoval?“

Na vsa stavljenja vprašanja ne odgovarjam, ker niso načelna; odgovorim samo na 3.) vprašanje ki je važno. Evo ti odgovora: 1.) Mlajša stranka ni hotela nikomur na ljubo strnoglavititi g. Vrtovca; ta se je sam odpovedal kandidaturi in morebitni izvolitvi. 2.) Mlajšo stranko so vodila ta načela: a) g. Vrtovec prezira mlajše učitelje ter jih gleda preoblastno z višave, odkoder vidi in povišuje samo svoj „jaz“; b.) poslednje čase je postal preprožen, preprediden, pretročji in preponizen (Hrabroslave, Hrabroslave!) z g. predsednikom v okrajnem šol. svetu. — Iz teh razlogov niso mogli glasovati za g. Vrtovca!

Jos. Kenda, učitelj.

Iz vipavske doline. — (Izv. dop.) — (Vzrok borbe na Goriškem — kruhoborstvo.) — Vsemu našemu sporu, prepiru, boju in skoro že razkolu je zadnji pravi vzrok: vsakdanji kruh. Ubogi vsakdanji kruh ene stranke peha in preganja, že pol leta vse naše goriško ljudstvo. Goriški Slovenci smo brezmejno razdraženi; strune so do skrajnosti napete; naš položaj je postal že neznosen. In zakaj vse to? Zavoljo vsakdanjega kruha dveh oseb. Je-li vredno, da se je vse naše goriško ljudstvo vznemirilo do skrajnosti radi dveh lačnih oseb? Ne, ni vredno, in neumni smo, da se damo od dveh lačnežev tako nadražiti drug na drugega, kakor se dasta nadražiti psa, ki se prej še nikoli videla nista.

Poglejmo torej, kdo sta tista lačna človeka, ki nas hujskata drug drugega, zato da bi potem žela in živela iz naše nesreče in, recimo naravnost, iz našega končanja?

Bojujoči stranki sta: na eni strani dr. Gregorič in grof Alfred Coronini, na drugi strani: dr. Tuma in Andrej Gabršček. — Oglejmo si te može. Dr. Gregorič ne išče vsakdanjega kruha, ko dela na političnem

*) Ta je prevzel kandidaturu in morebitno izvolitev le s pogojem, da sme odložiti poverjeno mu zastopstvo pred pretekom 6-letne dobe. To so vedeli iz njegovih ust in pisem tudi nekateri stare stranke, katerim je tudi povedal, da jim bo hvaležen, ako ga ne volé. J. K.

polu za nas, ker on daje več kot polovico tega, kar služi kot državni poslanec — kot deželni, mislim, ne služi nič — za naše „Slogine zavode“, t. j. za naše slovenske šole v Gorici. Grof Alfred Coronini tudi ne išče pri tem delu za nas svojega vsakdanjega kruha, ker je desetkrat več za naše zavode in sploh za našo narodno slovensko stvar iz svojega žepa daroval, kakor pa znese to, kar je kot državni poslanec zaslužil. To velja od prve stranke.

Pojdimo zdaj k drugi, nasprotni stranki, ta je: dr. Tuma in Gabršček Andrej.

Najprej vzemimo Andreja Gabrščeka. Išče-li on pri tem boju svoj vsakdanji kruh? Da ali ne? On sam je že večkrat v „Soči“ povedal, da v tem boju mu gre za vsakdanji kruh. Tedaj on se bojuje za kruh in za nič drugega.

Pisal je, da nova tiskarna mu bo delala konkurenco, da mu vzame delo od njegove tiskarne, da mu kruh odzame. O „Gorici“ je rekel, da hoče izpodrinuti njegov list „Sočo“, in ker mu „Soča“ nese, da mu torej „Gorica“ hoče vsakdanji kruh pojesti, in za vse to je začel in žene obupen boj v svoji „Soči“. Torej se bojuje za vsakdanji kruh, je torej kruhoborec. On hoče torej da bi slovenska narodnost njega gojila, t. j. redila, ne pa, da bi on njo gojil, redil, ker ako bi to zadnje hotel, bi rekel: zavoljo mojega vsakdanjega kruha nočem, da bi vsi goriški Slovenci v boju eden proti drugemu kar znoreli in poginili; rajši hočem stradati in si na kak drugi način vsakdanji kruh iskati, kakor pa tako, da pripravim pod zlo narodni blagor vseh goriških Slovencev zavoljo edinega mene!

Drugi v tej stranki je dr. Tuma. On, dr. Tuma je prav za prav prvi ter prvi in edini vzrok vsega strašnega našega političnega boja. Kdo je dr. Tuma? od kod je? in zakaj se bojuje? Dr. Tuma je Kranjec; prišel je pred leti s Kranjskega k nam na Goriško in nam je prinesel sabo pekel, kakoršnega do zdaj nismo imeli. Ako bi dr. Tume ne bilo, bi ne imeli mi sedanjega boja med sabo. Dr. Tuma je bil najprej, tako smo v časnikih brali, ljudski učitelj. Ta stan je zapustil in postal c. kr. sodni uradnik. Ta stan je tudi zapustil. Zakaj ga je zapustil, ko je imel na leto, ako smo dobro poučeni, 1500 gold? Vzroka ni še povedal in radovedni smo na vzrok, ker, ko smo to čuli, smo se prijeli za glavo in rekli: kako je kaj takega mogoče? Cesarsko službo zapustiti je norost, ker boljših služb v Avstriji ni, kakor so cesarske. Cesarskim službenikom ne pobije toča pridelka, ne vzame jim ga slana, da se celo bolezen in smrt ne, ker njim teče vedno plača, ob toči in slani, ob boleznih in še celo po smrti, ker uživajo njih udove cesarsko plačo. Zakaj je torej dr. Tuma to zlato jabelko, to velikansko dobroto zavrgel? Radovedni smo na uzrok, in ako ta vzrok ni tehten in silno važen, ali pa ako nobenega vzroka ne pove, smo popolnoma opravičeni reči, da je to storil iz lahkomišljenosti! Znano pa je, da kdor je lahkomišljen, ni mož, ni značaj; in tak človek ne more in ne sme biti poslanec, ne deželni, še manj pa državni. Za svoje poslance hočemo imeti može, značaje, ne pa lahkomišljenike in vetrnjake! Drugi c. kr. služabniki se branijo z vsemi štirimi, ako jih hočejo njih predstojniki vreči iz cesarske službe iz kateregakoli vzroka: oklepajo se svoje službe kakor s kleščami, in bi skoraj rajši življenje dali, kakor da bi jo zgubili — in dr. Tuma jo je tam zavrgel!! Naj pové vzrok, zakaj? Hočemo to vedeti; drugače mu rečemo naravnost, da je lahkomišljen. S to besedo lahkomišljen je vse rečeno.

Zakaj se bojuje dr. Tuma? Bojuje se za vsakdanji kruh, ker nima službe razum deželnega odborništva. Odvetnik še ni. Da se bojuje edino le za vsakdanji kruh, je razvidno iz tega, ker noče popustiti službe deželnega odbornika, ki mu nese 1200 gl. na leto. Naši deželni poslanci, namreč 5 od 8, ki so mu to službo dali, ali 8 od 9, ki so ga za to službo odločili, so tirjali, najto službo pusti, ker oni, ki so mu jo dali, mu več ne zapajo, zatorej naj odstopi. To so poslanci storili že drugič v 5 mesecih. In dr. Tuma? On noče odstopiti, in noče iz službe iz ktere ga po pravici tirajo tisti, ki so mu jo dali. On noče pustiti 1200 goldinarjev na leto, akoravno je to službo že zgubil, ker je zgubil zaupanje tistih, ki so mu to službo dali; — tam pa pri c. kr. službi je

sam zavrgel 1500 goldinarjev na leto, ne da bi bil zgubil zaupanje svojih predstojnikov, ki so mu bili to službo dali! Tuga tira javno mnenje iz službe od 1200 gl., pa on noče odstopiti — tam pri c. kr. službi pa ga je hotelo javno mnenje in volja predstojnikov imeti v službi, on pa jo je — službo od 1500 gold; sam zavrgel!! Kakšen mož je to? Naj si odgovori vsak, kdor ima še zdravo pamet.

Junius Brutus.

Iz Ročinja. (Izv. dop.) Prošli torek je bil za nas znamenit, ker se je tega dne tu odprla mlekarica. Dosti truda in požrtovalnosti je bilo treba, da se je obistinila misel, katero je sprožil čast. gosp. J. Jarec pred več kot 1 $\frac{1}{2}$ letom, dobro vedoč, da le v edinosti in složnosti je možno kaj narediti in pomagati si do blagostanja. — Dolgo se je stvar zavlačevala, ker manjkalo je denarja za nakup strojev in potrebnega orodja. Obrnili smo se do c. kr. kmetijskega društva v Gorici, in res po večkratnih praševanjih in odgovorih, (kar je šlo na dolgo, ker Dunaj je daleč) nam je vlada podelila podpore 500 gl. S tem denarjem se je mlekarica postavila na noge. Vsepoštovani gosp. Milan Ivančič je preskrbel mlekarici vse potrebne stroje in orodje, ki je res kos svoji nalogi, kajti z njimi gre delo od rok, da je veselje, in blago, da ga je veselje videti. Naj se skrije maslo domačih pinj, pa tudi glede cene se ne more ž njim meriti. K otvoritvi je prišel sam g. Milan Ivančič, vse stroje je sam pregledal, poskusil in potem ne le teoretično, ampak praktično pokazal, — ker prva dva dneva je sam kot izvedenec izdeloval maslo — in ko je vse uredil, pustil nam je svojega mlekarja g. Lebana, ki stvar nadaljuje, dokler se domači mlekar popolnoma ne izuči. Vsa čast in hvala gosp. M. Ivančiču, ki se je toliko žrtoval za tukajšnjo mlekarico!

Vsaka dobra stvar se sama hvali, tako tudi mlekarica, in gotovo bo napredovala, četudi ji, kakor povsod, nasprotujejo zavidneži. Tudi tukaj veljaj pregovor: „Sloga jači, nesloga tlačí!“

Iz Ljubljane. (Izv. dop.) Ljubljano imenujemo „belo“. No, po zimi zasluži to ime v polnem pomenu besede. Letos pa ni zao-stala niti Gorica za Ljubljano, kajti poslednja je dobila belo odejo malo duj poprej.

Slovenec, ki pride v Ljubljano, ima na razpolago mnogo zanimivosti. Koga ne zanima videti krasno poslopje „Narodni dom“, Goričani so ponosni na svoj „Šolski dom“, v katerem vživa dobroto poduka in vzgoje na stotine slovenskih otrok, ki bi bili sicer izročeni na milost in nemilost raznarodnemu in bi bili za vedno zgubljeni za narod slovenski, katerega napredek tako živo potrebujemo v mestu Gorici, ako hočemo resno misliti na napredek Slovencev na Goriškem. „Šolski dom“ vzgaja podlago za prihodnje slovensko meščanstvo v Gorici.

Brez svojega meščanstva smo na Goriškem, zato moramo skrbeti, da si ga vzgojimo.

Ljubljana je v tem pogledu v resnici metropola slovenska. Kdor hoče videti cvet slovenstva, poda naj se v „Narodni dom“. Kdor pa hoče videti slovensko meščanstvo, naj se poda v deželno gledališče.

Ljubljancane smemo zavidati na „Narodnem domu“ in na slovenskem gledališču. V čast pa si smejo šteti ljubljanski slovenski meščanje, da polnijo do zadnjega kotička slovensko gledališče. Predstave so letos kaj dobre in zato je hiša navadno razprodana.

Kedaj dobimo Slovenci v drugih mestih kaj jednecega? Odgovor je kratek: kadar si vzgojimo zadostno število slovenskega meščanstva.

Politični razgled.

Državni zbor.

V sobotni seji poslanske zbornice je dr. Gregorec s privoljenjem kluba predložil načrt zakona v varstvo narodnih manjšin, sestavljen v zmislu čl. XIX. državnih osnovnih zakonov. Poslanec prof. Spinčič in tovariši so pa stavili do ministra za železnice dr. Witteka interpelacijo radi uradnikov na državni istrski železnici, ki ne poznajo ni slovenskega ni hrvaškega jezika. Za ta dan so tudi ustavili Čehi obstrukcijo. Razprave so se vršile mirno.

Poslanska zbornica je vsprejela in odobrila cesarsko naredbo, s katero so bile zvišane plače državnim uslužbencem. Vspre-

